

Bureau 28a

HÜQUQİ YENİLİK*

Digest

©2025 “Bureau 28a” LLC

WWW.BUREAU28A.COM

*Məlumat hüquqi məsləhət təşkil etmir və bunun üçün nəzərdə tutulmur

RƏQABƏT MƏCƏLLƏSİ ÜZRƏ QAYDALAR

Rəqabət Məcəlləsində (Məcəllə) nəzərdə tutulan bir sıra qaydalar Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti (NK) tərəfindən təsdiq edilmişdir:

Rəqabət Komissiyası

NK-nın 18 dekabr 2024-cü il tarixli, 527 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş Qaydalar, rəqabət komissiyasının yaradılması, tərkibi, fəaliyyəti və qərarların qəbul edilməsi proseslərini tənzimləyir.

Komissiya, rəqabət qanunvericiliyinin pozulması hallarının araşdırılması zamanı rəqabət orqanının apardığı araşdırma və yoxlamaların nəticəsində pozuntu əlamətləri aşkar edildikdə konkret işə baxılması üçün rəqabət orqanı rəhbərinin əmri ilə təsis olunur. Komissiya, rəqabət qanunvericiliyinin pozulması ilə bağlı işlərə baxır, və qəbul etdiyi qərarların icrasına nəzarət edir. İşin tərəflərinə qərarlar yazılı və ya elektron formada təqdim edilir, vəzifəli şəxslərin hərəkətləri ilə bağlı şikayət vermək hüququ təmin olunur.

Yanvar, 2025

Bazar Monitorinqinin Aparılması

NK-nın 18 dekabr 2024-cü il tarixli, 528 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş Qaydalara əsasən, rəqabət orqanı tərəfindən bazar monitorinqinin aparılması prosedurlarını müəyyənləşdirilmişdir.

Qaydalar, Məcəllənin 44.2-ci maddəsinə uyğun hazırlanmış və müxtəlif məhsul bazarlarının rəqabət orqanı tərəfindən planlı və ya plandankənar monitorinqinin həyata keçirilməsini tənzimləyir. Monitorinqin əsas məqsədi, bazarda rəqabət vəziyyətini təhlil etmək, qanun pozuntularını aşkarlamaq və müvafiq tədbirlərin görülməsindən ibarətdir. Monitorinq nəticələri xüsusi aktla rəsmiləşdirilir və bu sənəd təhlil və qərar qəbul edilməsi üçün əsas təşkil edir.

Təbii İnhisarların Maliyyə Hesabatlarına dair Qaydalar

NK-nın 19 dekabr 2024-cü il tarixli, 529 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş *Təbii İnhisar Subyektlərinin Sahibkarlıq Fəaliyyətinin Nəticələrinə dair Maliyyə Hesabatlarının Təqdim Edilməsi Qaydasına* əsasən, təbii inhisar subyektləri dövrü maliyyə hesabatlarını, o cümlədən *Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat, Mənfəət və ya Zərər və Digər Məcmu Gəlir haqqında Hesabat, Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat, Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat* və *Seçilmiş İzahlı Qeydlər-i*, rəqabət orqanına təqdim etməlidirlər.

Yanvar, 2025

Qeyd olunan maliyyə hesabatlarına əlavə olaraq təbii inhisar subyekti tərəfindən təqdim edilən Hesabat Dövrünün Sonuna Təqdim Olunan Hesabat-ı aktivlər, öhdəliklər, kapital, gəlirlər, müştərilərə geri ödənilmiş vəsaitlər və investisiya layihələrinə ayrılan vəsaitlərə dair məlumatlar daxil edilir. Əlavə olaraq, təqdim edilən maliyyə hesabatlarının qeydlərində hesabat dövrü ərzində baş vermiş dəyişikliklərə dair ətraflı məlumatlar əks etdirilməli, hər bir əməliyyat üzrə məbləğlər ayrı-ayrılıqda göstərilməlidir. Təqdim olunan maliyyə məlumatları səlahiyyətli orqana inhisarların bazar mövqelərini qiymətləndirməyə, maliyyə meyllərini izləməyə və müəssisənin təbii inhisar kimi təsnifata davam edib-etmədiyini və ya rəqabətli bazar strukturuna keçib-keçmədiyini müəyyən etməyə imkan verir.

Maliyyə hesabatları hər rübün sonundan sonrakı ayın 20-dək rəqabət orqanına yazılı və ya elektron formada təqdim olunmalıdır. Hesabatlar müəyyən edilmiş qaydada və vaxtda təqdim edilmədiyi təqdirdə rəqabət orqanı tərəfindən zəruri tədbirlər görülür.

Maliyyə İnstitutlarının Hökmran Mövqeyinin Müəyyən Edilməsi

NK-nın 20 dekabr 2024-cü il tarixli, 530 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş Qaydalar, maliyyə institutlarının hökmran mövqeyinin müəyyən edilməsi şərtlərini, bazar payı hədlərini və meyarlarını tənzimləyir.

Yanvar, 2025

Qaydalara əsasən, maliyyə institutlarının hökmran mövqeyini müəyyən etmək üçün müxtəlif kəmiyyət göstəriciləri, o cümlədən gəlir və əməliyyat həcmələri nəzərə alınır. Bir maliyyə institutu 50 faiz və ya daha çox bazar payına malik olduqda, hökmran mövqedə hesab edilir; həmçinin, 50 faizdən çox bazar payına malik iki və ya 70 faizdən çox birgə bazar payına malik üç-dörd maliyyə institutu birgə hökmran mövqedə hesab edilir.

Hökmran Mövqedən Sui-İstifadə Halları

NK-nın 20 dekabr 2024-cü il tarixli, 531 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş Qaydalar, hökmran mövqedən sui-istifadənin obyektiv zəruriliyinin və səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi prinsiplərini müəyyən edir.

Təsərrüfat subyekti hərəkətlərinin zəruriliyi və ya səmərəliliyini sübut etmək üçün hökmran mövqedən sui-istifadəyə dair rəqabət komissiyasının iş qaldırılması ilə bağlı qərarının işin tərəflərinə təqdim edilməsindən etibarən 30 gün ərzində müraciət edə bilər. Qiymətləndirmə zamanı iqtisadi səmərəlilik, innovasiya, investisiya artımı və texniki məhdudiyyətlər kimi meyarlar nəzərə alınır. Sübut yükü təsərrüfat subyektlərinə aiddir.

Maliyyə Bazarlarında Təmərküzləşmə Meyarları

NK-nın 20 dekabr 2024-cü il tarixli, 532 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş sənəd, maliyyə bazarlarında təmərküzləşmədə iştirak edən maliyyə institutlarının rəqabət orqanından razılıq almasını tələb edən meyarları müəyyən edir. Qaydalara əsasən, təmərküzləşmədə iştirak edən maliyyə institutlarından biri hökmran mövqedə olduqda və ya təmərküzləşmə nəticəsində hökmran mövqeyə malik maliyyə institutu yarandıqda, rəqabət orqanına müraciət etmək tələb olunur. Rezolyusiya prosesində həyata keçirilən tədbirlər bu tələblərdən azaddır, lakin Mərkəzi Bank bu barədə rəqabət orqanına məlumat verməlidir.

Təmərküzləşmə, bir maliyyə institutunun aktivlərinin 20%-dən çoxunun digər bir institut tərəfindən əldə edilməsi ilə müəyyən edilir.

Qeyd olunanlarla yanaşı, Məcəllədə nəzərdə tutulmuş bir sıra mühüm digər qaydaların da qəbul edilməsi gözlənilir. Bunlara, (1) rəqabəti məhdudlaşdırmayan sazişlərə dair meyarlar və istisnalar, (2) müvafiq bazarın sərhədlərinin və bazar paylarının müəyyən edilməsi, (3) təmərküzləşmələrin qiymətləndirilməsi qaydaları, (4) bazar iştirakçıları və təbii inhisar subyektlərində yoxlamalar üçün prosedurlar, (5) götürülmüş malların idarə edilməsi qaydaları, və (6) rəqabət pozuntularına görə maliyyə sanksiyalarının hesablanması meyarları daxildir.

MİLLİ MƏKAN MƏLUMATLARI SİSTEMİNİN ƏSASNAMƏSİ

Azərbaycan milli məkan məlumatları Azərbaycan Respublikası ərazisində müəyyən məkan, ərazi və coğrafi bölgə ilə birbaşa və ya dolayısı ilə əlaqəli olan istənilən məlumatdır. Milli Məkan Məlumatları sistemi məkan məlumatlarının toplanmasını, emalını, idarə edilməsini, integrasiyasını və xidmətlərin göstərilməsini təmin edən dövlət informasiya sistemidir. İstənilən coğrafi informasiya sistemi (CİS) kimi sistem, məkan və coğrafi məlumatların toplanması, idarə edilməsi və təhlili üçün, bu dəfə xüsusilə Azərbaycan üçün, bir çərçivədir.

Milli məkan məlumatlarının işlənilib hazırlanması və integrasiyası qaydaları 29 dekabr 2018-ci il tarixindən etibarən İqtisadiyyat Nazirliyinə Milli Məkan Məlumatları sisteminin hazırlanması və Elektron Hökumət İnformasiya Sistemində integrasiyasının tapşırıldığı vaxtdan qüvvəyə minmişdir. Nazirlər Kabinetinə eyni zamanda Milli Məkan Məlumatları sisteminin əsasnaməsinin layihəsini hazırlamaq tapşırılmışdır. Əsasnamə 10 yanvar 2025-ci ildə Respublika Prezidenti tərəfindən təsdiq edilmişdir.

Fevral, 2025

Fevral, 2025

Əsasnaməyə əsasən sistemin müəyyən edilmiş məqsədi rəqəmsal və rabitə texnologiyalardan istifadə yolu ilə dövlət orqanı, şirkət, və qurumların fəaliyyətinin, habelə digər fiziki və hüquqi şəxslərlə əlaqələrinin operativliyini, səmərəliliyini, şəffaflığını, eləcə də göstərilən xidmətlərin, sistemdə saxlanılan məlumatların sistemliliyini və əlçatanlığını təmin etməkdir.

Sistemin tətbiqi:

- milli məkan məlumatları üzrə texniki tələblər toplusunun, milli məkan məlumatlarının, metaməlumatların formalaşdırılması və integrasiyası,
- milli məkan məlumatlarının yaradılmasında təkrarçılığın aradan qaldırılması baxımından dövlət büdcəsindən milli məkan məlumatlarının yaradılmasına ayrılan pul vəsaitinin səmərəli idarə edilməsi,
- yaradılmış milli məkan məlumatlarına əlçatanlığın təmin edilməsi, və
- milli məkan məlumatları üzrə xidmətlərin real vaxt rejimində, keyfiyyətli və operativ göstərilməsi

hədəflərinə xidmət edir.

Əsasnamə, sistemdə açıqlana bilən məlumatları tənzimləyir. Məlumatların sahibləri Nazirlər Kabineti tərəfindən siyahıya alınan dövlət qurumlarıdır.

Fevral, 2025

Sistemin bu altsistemləri mövcuddur:

1. iştirakçıların təqdim etdiyi orijinal məlumatları vahid formata və struktura çevirən, informasiya sistemlərinə və ehtiyatlarına malik olmayan iştirakçıların milli məkan məlumatlarının sistemə daxil edilməsini təmin edən "integrasiya pəncərəsi" altsistemi;
2. iştirakçılar tərəfindən sistemə daxil edilən milli məkan məlumatlarının və metaməlumatların emalını, habelə onların bir-biri ilə əlaqələliyini təmin edən "milli məkan məlumatlarının emalı" altsistemi;
3. iştirakçılar tərəfindən sistemə daxil edilən milli məkan məlumatlarının və metaməlumatların müəyyən edilmiş texniki tələblərə və ya məlumat modellərinə uyğunluğunu, aktuallığını yoxlayan, uyğun olmayan məlumatların düzəliş aparılaraq yenidən təqdim edilməsi üçün geri göndərilməsini təmin edən "milli məkan məlumatlarının monitorinqi" altsistemi;
4. sistemin məlumat bazasında toplanılan milli məkan məlumatları əsasında yeni çoxməqsədli xəritələrin yaradılmasını təmin edən "rəqəmsal xəritə" altsistemi;
5. sistemin məlumatları barədə statistik hesabatların alınmasını təmin edən "hesabatlılıq" altsistemi; və
6. iştirakçıların və istifadəçilərin sistemdən istifadəsini təmin edən "idarəetmə" altsistemi.

Fevral, 2025

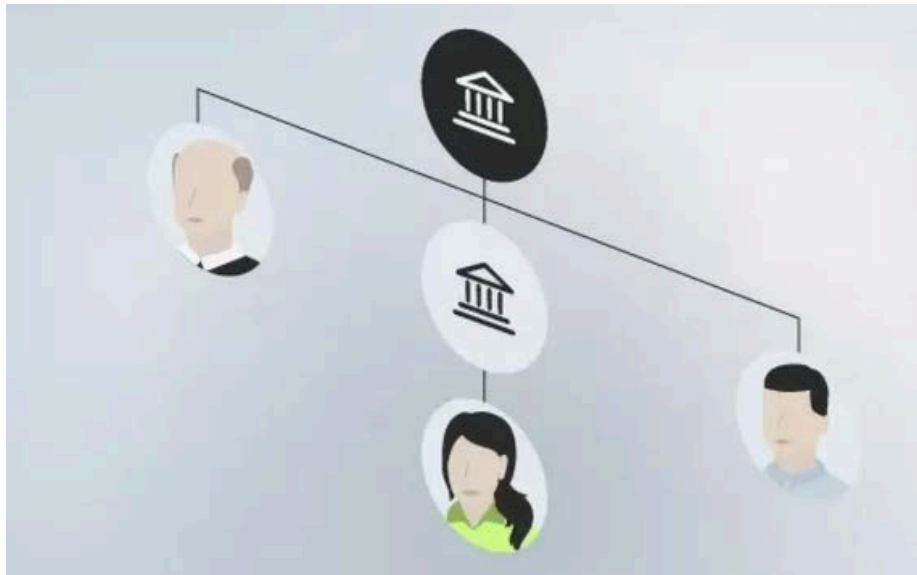
Milli Məkan Məlumatları sisteminə yalnız sistemin bəyan edilmiş məqsədi üçün fərdi məlumatlar daxil olacaq. Fərdi məlumatların sistemdə toplanılması, işlənilməsi və mühafizəsi *Fərdi Məlumatlar haqqında Qanununa* uyğun olaraq həyata keçirilir.

Qaydalarda sistemin sahibi, operatoru, iştirakçıları, və istifadəçilərinin hüquq və vəzifələri sadalanır. Sistemin sahibi və operatoru İqtisadiyyat Nazirliyidir.

İqtisadiyyat Nazirliyinə Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi ilə birlikdə Milli Məkan Məlumatları sistemini G-cloud-a integrasiya etmək tapşırılıb. Sistem, habelə onda toplanılan məlumatların ehtiyat nüsxələri G-cloud-da saxlanılır.

Sistemdə yaradılan, əldə edilən, toplanılan informasiya və elektron sənədlər Azərbaycan Respublikasının mülkiyyətidir. Sistemdə formalaşdırılan sənədlər *Elektron İmza və Elektron Sənəd haqqında Qanun* ilə müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olaraq tərtib olunur və rəsmiləşdirilir.

BENEFISIAR MÜLKİYYƏTÇİNİN İZLƏNİLMƏSİ

Milli Məclis 7 mart 2025-ci ildə qanunvericilik dəyişiklikləri layihəsini birinci oxunuşda qəbul etmişdir – dəyişikliklər Vergi Məcəlləsində virtual aktivləri vergi obyektı kimi təqdim etməklə benefisiar mülkiyyətçinin izlənilməsinə yönəlmişdir.

Layihəyə əsasən, 12 dekabr 2003-cü il tarixli 560-IIQ nömrəli *Hüquqi Şəxslərin Dövlət Qeydiyyatı və Dövlət Reyestri haqqında* Qanuna aşağıdakı anlayış daxil ediləcək:

- benefisiar mülkiyyətçi – müəssisənin son sahibi və ya ona nəzarət edən, əməliyyatlardan və ya müqavilələrdən faydalanan, yaxud ona effektiv nəzarəti həyata keçirən fərd, o cümlədən:
 - (i) birbaşa və ya dolayı yolla müəssisənin nizamnamə kapitalının və ya səs hüquqlarının azı on faizinə sahib olan və ya onun qərarlarına əhəmiyyətli təsir göstərən fərd, (ii) digər yollarla müəssisəyə nəzarəti həyata keçirən fərd, və ya (iii) əgər belə şəxs müəyyən edilə bilməzsə, müəssisənin rəhbəri; və
 - (ii) Azərbaycandan kənar trust strukturunun təsisçi, idarəçi, və təminatçısı (varsa) və (ii) digər xarici strukturun benefisiar və ya effektiv nəzarət edəni və ya oxşar vəzifəsində olan.

Mart, 2025

Mart, 2025

Müəssisə qurularkən benefisiar barədə, digərləri ilə yanaşı, növbəti məlumatlar açıqlanmalıdır: (i) tam adı, doğum tarixi və pasport nömrəsi, (ii) vətəndaşlığı, (iii) yaşayış yeri, (iv) birbaşa və ya dolaylı benefisiar mülkiyyətçi olması, (v) siyasi nüfuzlu şəxs olub-olmaması, və (vi) mülkiyyət zəncirində olan bütün müəssisələr. Məlumatlar Maliyyə Monitorinqi Xidməti tərəfindən yoxlanılması nəzərdə tutulur.

Müəssisə qurularkən benefisiar barədə, digərləri ilə yanaşı, növbəti məlumatlar açıqlanmalıdır: (i) tam adı, doğum tarixi və pasport nömrəsi, (ii) vətəndaşlığı, (iii) yaşayış yeri, (iv) birbaşa və ya dolaylı benefisiar mülkiyyətçi olması, (v) siyasi nüfuzlu şəxs olub-olmaması, və (vi) mülkiyyət zəncirində olan bütün müəssisələr. Məlumatlar Maliyyə Monitorinqi Xidməti tərəfindən yoxlanılması nəzərdə tutulur.

Qeydiyyatından keçmiş subyektlər üçün açıqlama müddətləri təyin edilmişdir: iri subyektlər üçün 31 dekabr 2025-ci ilədək, orta üçün 30 iyun 2026-cı ilədək, kiçik üçün 31 dekabr 2026-cı ilədək, mikro üçün 31 dekabr 2027-ci ilədək, və qeyri-hökumət təşkilatları və dini qurumlar üçün (güman ki, onların rəhbərliyi ilə bağlı) 30 iyun 2026-cı ilədək.

Benefisiar mülkiyyətçi haqqında məlumat kommersiya sirri hesab olunacaq.

Mart, 2025

Layihə qüvvəyə mindikdən sonra, qeydiyyatdan keçmiş mülkiyyətçidən fərqli olan faktiki benefisiar mülkiyyətçi vergi auditi zamanı aşkar edilərsə, Maliyyə Monitoringi Xidmətinə bildirilməlidir.

[PL və TMM haqqında Qanuna](#) əsasən, öhdəlik daşıyan şəxslər müştəri uyğunluğu (ÖMT) tədbirləri zamanı müəyyən edilmiş benefisiar mülkiyyətçi məlumatlarını üç iş günü ərzində Maliyyə Monitoringi Xidmətinə təqdim etməlidirlər.

E-MÜHASİBAT PLATFORMASI İŞƏ SALINDI

14 fevral 2025-ci il tarixli layihə, 29 iyun 2004-cü il tarixli 716-IIQ sayılı Mühasibatlıq haqqında Qanuna dəyişiklik edərək, elektron maliyyə hesabatlıq, tərcümə olunmuş beynəlxalq standartlara və hüquqi mətnlərə giriş, mühasibatlıq proqram təminatı və təhsil materialları üçün elektron mühasibatlıq informasiya sistemini rəsmiləşdirir.

Korrupsiyaya Qarşı Mübarizənin Gücləndirilməsinə dair 2022—2026-cı illər üçün Milli Fəaliyyət Planının hissəsi olaraq istifadəyə verilən e-muhasibat.gov.az sistemi, elektron maliyyə hesabatlıq və peşəkar mühasib sertifikatı almış şəxslərin reyestri xidmətlərini təklif edir.

Mart, 2025

Həmçinin, layihə büdcə təşkilatlarında elektron maliyyə mühasibatlığını mərhələli tətbiq edəcək.

NÖVBƏTİ E-RÜSUM SİSTEMİ

3 fevral 2025-ci il tarixli 317 nömrəli Prezident Fərmanı əsasında dövlət rüsumları elektron idarə edilməsi (e-rüsum) informasiya sistemi yaradılacaq.

Bu il 1 iyun tarixindən dövlət rüsumları yalnız sistem vasitəsilə təqdim olunan elektron bildiriş (e-bildiriş) əsasında emal edilməli və ödənilməlidir. Aksiz markaları və məcburi nişanlama görə dövlət rüsumları isə yalnız Maliyyə Nazirliyinin xəzinə hesabına köçürülən vəsaitlərin istifadə qaydası Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edildikdən sonra sistemə integrasiya ediləcək.

ABŞ VƏ AZƏRBAYCAN GÖMRÜK İDXAL TARİFLƏRİ

ABŞ TARİFLƏRİ VƏ AZƏRBAYCAN İDXAL

Amerika Birləşmiş Ştatları (ABŞ) hökuməti “qarşılıqlı” tarif siyasəti çərçivəsində yeni bir yanaşma tətbiq edərək, Azərbaycan Respublikası da daxil olmaqla bir sıra ölkələrdən idxal edilən mallara on faiz dərəcəsində idxal gömrük rüsumu müəyyən etmişdir. ABŞ mallarına yüksək rüsum tətbiq etməyən, Azərbaycan kimi, ölkələrə münasibətdə “ən aşağı” və ya “baza” tarifi kimi xarakterizə edilən həmin tarif dərəcəsi Prezident Trump tərəfindən elan edilmiş daha geniş tarif rejiminin tərkib hissəsi olmaqla 2025-ci ilin aprel ayının ilk həftəsindən qüvvəyə minmişdir.

Açıq şəkildə qeyd olunmuşdur ki, Azərbaycan mənşəli mallara tətbiq edilən on faizlik rüsum, qarşılıqlı tarif prinsipinə əsasən, ABŞ məhsullarına qarşı Azərbaycan Respublikası tərəfindən tətbiq olunan rüsumlara uyğun olaraq müəyyən edilmişdir.

Aprel, 2025

Aprel, 2025

Bu, öz növbəsində, Azərbaycan tərəfindən ABŞ-dan idxal edilən məhsullara da eynilə on faiz dərəcəsində gömrük rüsumu tətbiq edilib-edilmədiyi sualını doğurmuşdur.

2025-ci ilin aprel ayına olan məlumata əsasən, Azərbaycan tərəfindən xüsusilə ABŞ mənşəli idxal mallarına münasibətdə müstəsna və ya yeni on faiz dərəcəsində rüsum müəyyən edilməmişdir. Əksinə, idxal edilən ABŞ mənşəli mallara hal-hazırda Azərbaycan Respublikasının qeyri-imtiyazlı ticarət tərəfdaşlarına şamil edilən standart idxal rüsumları tətbiq edilməkdədir. Azərbaycan Ümumdünya Ticarət Təşkilatının üzvü olmasa da, bəzi ikitərəfli istisnalar olmaqla, ayrı-ayrı ölkələrə fərqli rüsumlar tətbiq etmədən vahid gömrük tarif siyasəti həyata keçirir. Respublikanın gömrük tarif sistemi 2018-ci ildə yenidən formalaşdırılaraq, tarif dərəcələri sıfır, beş və on beş faiz səviyyəsində müəyyən edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasında gömrük rüsumları Nazirlər Kabinetinin müvafiq Qərarları, 22 aprel 1998-ci il tarixli 91 nömrəli Qərar ("İdxal-ixrac əməliyyatları üzrə gömrük rüsumlarının dərəcələri haqqında") və 17 noyabr 2017-ci il tarixli 500 nömrəli Qərar ("Xarici iqtisadi fəaliyyət mal nomenklaturası və idxal-ixrac gömrük rüsumlarının dərəcələri haqqında"), əsasında tənzimlənir. Bu Qərarlar Gömrük Məcəlləsi və "Gömrük tarifi haqqında" Qanuna əsasən qəbul olunmuş və mallar üzrə ətraflı tarif cədvəlini müəyyən etmişdir.

Aprel, 2025

Qeyd olunmalıdır ki, on faiz dərəcəsi Azərbaycan Respublikasının tarif cədvəlində ayrıca və vahid tarif kimi nəzərdə tutulmamışdır; lakin bu rəqəm ABŞ məhsullarına tətbiq olunan orta rüsum göstəricisini təqribən əks etdirə bilər. Belə ki, ABŞ-dan Azərbaycana ixrac olunan bir sıra məhsullar (məsələn, ağır texnika və sənaye avadanlıqları) ya gömrük rüsumundan azaddır, ya da onlara aşağı dərəcəli rüsum tətbiq edilir. Digər məhsullar (məsələn, bəzi istehlak malları və ərzaq məhsulları) üzrə isə tarif cədvəlinə uyğun olaraq 15 faiz dərəcəsinə idxal gömrük rüsumu tətbiq olunur.

ABŞ-a münasibətdə xüsusi rüsum müəyyən edən və ya bu ölkəni ayrıca sadalayan heç bir normativ akt mövcud deyildir. Bunun əvəzinə, ABŞ mənşəli məhsullar digər qeyri-imtiyazlı idxal malları kimi, mal kateqoriyasına əsaslanan rüsumlara tabedir. Məsələn, ABŞ-dan idxal edilən texniki avadanlıq və ya maşın, əgər investisiya təşviq olunan kateqoriyaya daxildirsə, gömrük rüsumundan azad ola bilər.

Hazırda qüvvədə olan tarif sistemi 2018-ci ilin yanvar ayından etibarən tətbiq olunmağa başlayıb və 2025-ci ildə də qüvvədədir. Bunun müqabilində, ABŞ-ın on faizlik yeni tarifi 2025-ci ilin aprel ayından tətbiq olunmağa başlamışdır. Lakin Azərbaycan tərəfindən indiyə qədər buna qarşılıq verən heç bir cavab tədbiri görülməmişdir.

Aprel, 2025

Azərbaycanın idxal gömrük rüsumlarında istənilən dəyişiklik yalnız Nazirlər Kabinetinin 500 nömrəli Qərara ediləcək dəyişikliklərlə həyata keçirilə bilər.

Hazırda ABŞ-dan idxal edilən bütün mal kateqoriyaları Respublikanın yuxarıda qeyd olunan standart tarif dərəcələrinə əsasən müəyyən edilir. ABŞ mənşəli mallara münasibətdə ayrıca və ya xüsusi yeni rüsum (tarif) siyahısı mövcud deyildir. Təcrübədə ABŞ-dan Azərbaycana ixrac edilən malların əksəriyyətini sənaye avadanlıqları, maşınlar, nəqliyyat vasitələri və kənd təsərrüfatı məhsulları təşkil edir. Məsələn, kapital malları və neft-qaz sektoru üçün nəzərdə tutulan texnika rüsumdan azaddır və ya aşağı dərəcəli rüsum tətbiq olunur. Digər tərəfdən, ərzaq məhsulları və istehlak mallarına (ABŞ mənşəlilər daxil olmaqla) yerli istehsalçıların qorunması məqsədilə 15 faiz dərəcəsində idxal gömrük rüsumu tətbiq olunur.

Aprel, 2025

Azərbaycanın bəzi ölkələrlə sərbəst və ya tərcihli ticarət sazişləri mövcuddur. Məsələn, 2021-ci ildən bəri qüvvədə olan Azərbaycan və Türkiyə Respublikaları arasındakı tərcihli ticarət sazişi bəzi mallara münasibətdə rüsumların azaldılmasını nəzərdə tutur. Lakin, ABŞ-la Azərbaycan arasında belə bir saziş mövcud olmadığı üçün ABŞ məhsulları heç bir güzəştli rüsumlardan faydalanmır. Bununla belə, onlara əlavə rüsum tətbiq olunmur – Azərbaycanın gömrük siyasəti əsasən bütün ticarət tərəfdaşlarına bərabər şəkildə tətbiq edilir, ona dəyişikliklər isə hər ölkə üzrə xüsusi fərdi rüsumlar müəyyən edilmədən, aparılan genişmiqyaslı tarif islahatları nəticəsində həyata keçirilir.

Azərbaycan və ABŞ arasında mövcud ticarət dövriyyəsinin ümumi həcmi nisbətən az olduğundan, yeni ABŞ tariflərinin Respublika iqtisadiyyatına təsirinin kiçik miqyaslı olacağı gözlənilir, bu hal isə qarşılıqlı cavab tədbirlərinin tətbiqinə dair zərurəti məhdudlaşdırır.

TƏK SƏHMDAR VƏ BAŞ İCRAÇI VƏZİFƏLİSİNİN ƏMƏK MÜQAVİLƏSİ

Konstitusiya Məhkəməsi hüquqi şəxslə həm də onun yeganə səhmdarı olduğu halda onun baş icraçı direktoru (direktoru) arasında münasibətlərin rəsmiləşdirilməsinin zəruriliyinə aydınlıq gətirmək qərarına gəlib.

Konstitusiya Məhkəməsi, 19 fevral 2025-ci il tarixli Qərarında Əmək Məcəlləsinin 7.2-3.3-cü maddəsinə və Mülki Məcəllənin 49, 91, 91-2.1, 91-2.3-cü maddələrini şərh etmişdir.

Baxışa səbəb, onun yeganə iştirakçısı olan məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin direktorunun müraciəti olmuşdur. Direktor, onunla nəzarət etdiyi MMC arasında əmək müqaviləsinin olmadığı halda əmək haqqının bərpası üçün mülki hüquq iddiası irəli sürmüşdür. Direktorun tam nəzarət etdiyi hüquqi şəxsə qarşı iddianın yeganə iddia olub-olmadığı Konstitusiya Məhkəməsinin Qərarından aydın olmadığı üçün, iş müəyyən qədər kazuslu görünür.

May, 2025

May, 2025

Mübahisəyə baxan Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsi direktorun müəssisə ilə münasibətlərinin hüquqi mahiyyəti və, əmək müqaviləsinin olmamasına baxmayaraq, onların əmək fəaliyyəti kimi tanınması mümkünlüyü məsələləri həllinin zəruriliyini müəyyən etmişdir. O, bununla bağlı Konstitusiya Məhkəməsinə sorğu göndərilib.

Konstitusiya Məhkəməsi müəyyən edib ki, müəssisənin direktoru ilə yeganə səhmdarı üst-üstə düşdüyü halda müqavilədə ikinci tərəf olmadığı ehtimalı ilə əmək müqaviləsi bağlana bilməz. Məhkəmənin nə üçün sözü gedən MMC-nin hüquqi mövcudluğuna məhəl qoymadığı aydın deyil. Hər halda, Məhkəmə qeyd edir ki, yeganə səhmdar və direktor üst-üstə düşdüyü halda, münasibətlər korporativ qərar və ya müvafiq daxili əmrlə rəsmiləşdirilir.

Yuxarıda qeyd olunanlara baxmayaraq, Konstitusiya Məhkəməsi, faktiki məşğulluq (əmək fəaliyyətinin) – sistematik məşğulluq, xidməti vəzifələrin icrası, əmək haqqının alınması, daxili nizam-intizam qaydalarına əməl olunması – mövcudluğu belə münasibətlərin məşğulluq kimi rəsmiləşdirilməsini tələb edir. Bir şəxs tək səhmdar olsa belə, məşğulluq (əmək) funksiyası varsa, o, məşğulluq və əmək qanunvericiliyinə əsasən qorunur. Belə hallarda əmək müqaviləsi bağlamaq tələb olunur.

May, 2025

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyə Məhkəməsinin Plenumu qərara aldı:

- hüquqi şəxsin icra orqanının rəhbərinin əmək və sosial hüquqlarının qorunması məqsədilə hüquqi şəxsin tək səhmdarı ilə faktiki əmək münasibətlərində olan icra orqanının rəhbəri arasında əmək müqaviləsi rəsmiləşdirilməlidir; və
- hüquqi şəxsin yeganə səhmdarı ilə icra orqanının rəhbəri eyni şəxs olduqda istənilən müqavilə münasibətləri yaranmamaqla həmin şəxsin icra orqanının rəhbəri vəzifəsinə təyin edilməsi müvafiq qərarla rəsmiləşdirilməlidir.

Qərarın tam mətni ilə istinadda tanış olmaq olar:
<https://constcourt.gov.az/az/decision/1452>

SÜNİ İNTELLEKT MİLLİ STRATEGİYASI, RƏQƏMSAL REKLAMLAR

MÜƏSSISƏNİN OLDUĞU VƏ FƏALİYYƏT GÖSTƏRDİYİ YERLƏR

Azərbaycanda fəaliyyət göstərmək üçün müəssisə ünvanını bəyan etməli və güncəl saxlamalıdır. Qurumların qeydiyyatını həyata keçirən dövlət orqanları, səlahiyyətli reyestrlər, fiziki ünvanın təqdim edilməsini tələb edir: (i) kommersiya müəssisələri üzrə İqtisadiyyat Nazirliyi (tabeliyində olan Dövlət Vergi Xidməti vasitəsilə), (ii) qeyri-kommersiya müəssisələri üzrə Ədliyyə Nazirliyi, və (iii) dini qurumlar üzrə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi.

Mülki Məcəllə müəssisənin daimi fəaliyyət göstərən orqanının yerləşdiyi yer müəssisənin olduğu yer kimi müəyyən edir; bu yer mahiyyətə müəssisənin qərarların qəbul edildiyi məkandır. Olduğu yerin ünvanı yazışmalar üçün, o cümlədən müvafiq orqanlarla qarşılıqlı əlaqə nöqtəsi kimi xidmət edir.

İyun, 2025

İyun, 2025

Vergi ödəyicisinin kənarda yerləşən obyektə yoxdursa, qeydiyyatdan keçmiş yeri fiskal ünvanla (vergi domisili) üst-üstə düşür, əks halda o, həmin obyektin ünvanını yenidən qeydiyyata alınmalıdır; bir neçə fəaliyyət yeri olan vergi ödəyicisinin (mərkəzli qaydada vergi ödəyənlər istisna olmaqla) qeydiyyatı onun iqtisadi maraqları mərkəzinin məkanında aparılmalıdır. Müəssisənin qərar qəbul etmə yerindən asılı olmayaraq, bu cür mərkəz gəlirlərinin formalaşmasında daha çox iştirak edən təsərrüfat subyektinin yerləşdiyi yerdir.

Bundan əlavə, biznes bütün filiallarını və fəaliyyət yerlərini vergi qeydiyyatına aldırılmalıdır. Bu qeydiyyatın aparılmaması mikro sahibkarlıq subyektləri üçün 40,00 manat, digər sahibkarlıq subyektləri üçün isə 400,00 manat cərimə ilə nəticələnir.

Yalnız bir qeydiyyatdan keçmiş ünvan, adətən qərarların qəbul edildiyi yer olan, müəssisənin ictimaiyyət üçün açıq reyestr məlumatlarına daxil edilir.

Qeydiyyatdan keçmiş (hüquqi) ünvanın əlaqələşmənin çətin və ya mümkün olmadığı yerdə saxlanılması müəssisənin fəaliyyətinə ciddi risklər yarada bilər.

MİLLİ Sİ STRATEGİYASI

Süni intellekt (Sİ) sahəsində sistemli yanaşmanın aktuallığını nəzərə alaraq, Azərbaycan 19 mart 2025-ci il tarixində Prezidentin 530 nömrəli Sərəncamı ilə 2025–28-ci illəri əhatə edən Milli Süni İntellekt Strategiyasını təsdiq etmişdir. Strategiyanın məqsədləri: (i) iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətinin artırılması, (ii) Sİ-nin tətbiqi üçün əlverişli mühitin yaradılması, (iii) Sİ üzrə ixtisaslaşmış işçi qüvvəsinin hazırlanması, və (iv) əhali arasında Sİ-nin faydaları barədə məlumatlılığın artırılmasıdır.

Strategiyada 2028-ci ilə qədər müəyyən edilmiş hədəflər sırasında 2027-ci ilədək etik və məsuliyyətli Sİ üzrə hüquqi çərçivənin formalaşdırılması, məlumatların qorunması üzrə qaydaların hazırlanması və ən azı üç milli Sİ standartının qəbul edilməsi nəzərdə tutulur. Planlara həmçinin Azərbaycan dilində Təbii Dil Emalı texnologiyalarının beş dövlət xidmətində sınaqdan keçirilməsi, Sİ Akademiyasının yaradılması, Sİ sahəsində 500 mühəndisin hazırlanması, 3.000 nəfərlik icmanın formalaşdırılması, və 500 dövlət qulluqçusunun ixtisasının artırılması daxildir.

Özəl sektorda tətbiqin genişləndirilməsi məqsədilə hökumət ən azı 50 təsərrüfat subyektinə güzəştli kredit və zəmanətlər verməyi, Sİ texnologiyalarının istehsalı ilə məşğul olan şəxsləri texnologiya parklara və sənaye zonalarına cəlb etməyi planlaşdırır.

İnvestisiya prioritetləri arasında ən azı üç pilot layihə və məlumat mərkəzlərində GPU-ların quraşdırılması kimi infrastruktur layihələr yer alır.

RƏQƏMSAL REKLAMLAR

22 aprel 2025-ci il tarixində Milli Məclis tərəfindən 15 may 2015-ci il tarixli, 1281-IVQ nömrəli Reklam haqqında Qanuna edilmiş əlavələr daxil olmaqla, 182-VIIQD nömrəli dəyişiklik qəbul edilmişdir. 22 may tarixindən etibarən Qanun Azərbaycan istehlakçılarına yönəlmiş onlayn reklamı aşağıdakı vasitələrlə əhatə edir:

- rəqəmsal platformalar, yəni dövlətə aid olanlar istisna olmaqla internet informasiya ehtiyatları, telekommunikasiya şəbəkələri və onların mobil tətbiqləri;
- rəqəmsal platforma təsirçisiləri, yəni bu platformalarda təsir imkanlarından istifadə edərək qazanc müqabilində məhsul və xidmətləri reklam edən fərdlər və ya müəssisələr; və
- reklam bildirişləri və SMS-lər.

Qanuna əsasən, xüsusilə (audiovizual olmayan) rəqəmsal platforma təsirçisilərinin reklamlarında sifarişçinin adı, faktiki ünvanı, VÖEN-i, telefon və elektron poçt ünvanı kimi məlumatlar açıqlanmalıdır.

HAVA MƏKANI, HÜQUQİ ƏMƏKDAŞLIQ, RƏQƏMSALLAŞMA

HAVA MƏKANININ İDARƏ OLUNMASI

Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 4 iyul tarixli 198 nömrəli Qərarı ilə *Hava Məkanından İstifadə və Uçuş Qaydaları* təsdiq edilmişdir. Bu Qaydalar ölkənin hava məkanında həyata keçirilən bütün uçuşlar, o cümlədən pilotsuz uçuş aparatları vasitələri üzrə tənzimləyici prosedurlar müəyyən edir. Xarici hava gəmisi ölkənin hava məkanında uçuşda bu Qaydaların tələblərinə riayət etməlidir.

[Mülki Hava Gəmilərinin Uçuşa və İstismara Yararlılığının Təmin Edilməsi, Uçuş Heyətinə və Uçuş Sənədlərinə dair Tələblərin Həyata Keçirilməsi Qaydası](#) kimi, yeni

Qaydalar da Aviasiya haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa və Çikaqo Konvensiyasına əsaslanır. Bununla yanaşı, Konvensiyanın 2, 3, 6, 8, 10, 11 və 14 nömrəli Əlavələrinə, eləcə də Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatının (ICAO) müəyyən etdiyi beynəlxalq standart və tövsiyə olunan təcrübələrə istinad olunur.

İyul, 2025

İyul, 2025

ICAO tərəfindən müvafiq əlavələrə edilən dəyişikliklər, Qaydalara Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə ziddiyyət təşkil etmədiyi təqdirdə tətbiq olunur.

Uçuşların planlaşdırılması, hava hərəkəti xidmətlərinin göstərilməsi, habelə meteoroloji və aeronaviqasiya informasiya təminatına məsul olan subyektlər öz daxili prosedurlarını və sənədləşmə mexanizmlərini Qaydaların tələblərinə uyğunlaşdırmalıdır.

Əlaqələndirmə və nəzarətin təmin edilməsi məqsədilə Hava Məkanından və Hava Hərəkətinin İdarə Olunmasından İstifadənin Əlaqələndirilməsi üzrə Müştərək Qrupun nəzdində hava hərəkətinin vahid idarə edilməsi sistemi təsis edilmişdir. Bu qurum, mülki və hərbi əlaqələndirməni, habelə hava məkanından istifadə və onun bölüşdürülməsinin ümumi idarəçiliyini həyata keçirir.

Qaydalar vizual və cihaz üzrə uçuş qaydaları əsasında həyata keçirilən əməliyyatlara dair hüquqi cəhətdən məcburi prosedur tələblərini müəyyən edir. Operatorlar əvvəlcədən uçuş planlaşdırmasını həyata keçirməli, tələb olunan icazələri almalı, və hava hərəkətinə xidmət göstərən qurumlarla fasiləsiz rabitəni təmin etməlidir. Qadağan olunmuş, məhdudlaşdırılmış və ya müvəqqəti tənzimlənən hava məkanından istifadə qabaqcadan razılıq və xüsusi girişlə tənzimlənir.

İyul, 2025

Bundan əlavə, Qaydalar uçuş təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə icrası məcburi olan normativ tələbləri müəyyən edir. İnsanlara, əmlaka, və ya uçuş əməliyyatlarının bütövlüyünə təhlükə törədə biləcək istənilən fəaliyyət qadağandır. Hava gəmisinin pilotu uçuş qaydalarına riayət olunmasına görə şəxsən məsuliyyət daşıyır və yalnız fəvqəladə hallar və ya uçuş təhlükəsizliyinin təmin olunması baxımından obyektiv zərurət yarandıqda bu qaydalardan kənarlaşmalara yol verilir.

Qaydalar, hava məkanının çevik bölüşdürülməsi və istifadəsi, əməliyyat icazələrinin verilməsi və nəzarət mexanizmlərinin tətbiqi məsələlərini də əhatə edir. Qaydalarda hava məkanına bərabər çıxış hüququ tanınır, lakin milli və ictimai təhlükəsizlik zərurətindən irəli gələn məhdudiyyətlər nəzərə alınır.

Qaydaların pozulması halları məsuliyyətə, o cümlədən İnzibati Xətalər Məcəlləsi çərçivəsində inzibati məsuliyyətə səbəb ola bilər.

PAKİSTANLA HÜQUQİ ƏMƏKDAŞLIQ

2025-ci il 10 iyul tarixində Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi ilə Pakistan İslam Respublikasının Hüquq və Ədliyyə Nazirliyi arasında Əməkdaşlıq Proqramı imzalanmışdır. Proqram, 11 iyul 2024-cü il tarixində Nazirliklər arasında imzalanmış və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 17 avqust 2024-cü il tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş Əməkdaşlıq Memorandumunun icrası çərçivəsində qəbul edilmişdir.

Proqram çərçivəsində rəqəmsal ədliyyə, ədalət mühakiməsində süni intellektin tətbiqi, hüquq sahəsində elmi tədqiqatların aparılması, eləcə də təhsil və tədrisin təşkil edilməsi, qanunvericiliyin işlənməsi, və mübahisələrin alternativ həlli sahəsində əməkdaşlıq üzrə təlimlərin təşkili planlaşdırılır. Əməkdaşlıq Proqramının icrası məqsədilə tərəflər Fəaliyyət Planının hazırlanması barədə də razılığa gəliblər.

Memoranduma gəldikdə, o, milli qanunvericiliklərin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, elektron ədliyyə sisteminin və ədalət mühakiməsinə əlçatanlıq imkanlarının təşviqi, məhkəmə sistemlərinin və məhkəmə idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi, məhkəmə qərarlarının icrası, hüquqşünasların və hakimlərin təlimi, eləcə də hüquqi maarifləndirmə materiallarının mübadiləsi sahəsində əməkdaşlığı ehtiva edir.

İyul, 2025

Memorandum üç il qüvvədədir və tərəflərdən biri altı ay əvvəlcədən yazılı şəkildə xitam bildirişi vermədikdə, avtomatik olaraq eyni müddətə uzadılır.

İNNOVASİYA FƏALİYYƏTİ HAQQINDA QANUN LAYİHƏSİ

Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf Konsepsiyası, 16 yanvar 2025-ci il tarixli 287 nömrəli Prezident Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir və dövlət idarəçiliyi, iqtisadiyyat və sosial sahələr üzrə rəqəmsal transformasiyanın həyata keçirilməsi məqsədilə normativ-institusional çərçivə müəyyən edir. Konsepsiyada rəqəmsal hökumət platformalarının tətbiqi, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi, süni intellekt və blokçeyn texnologiyalarının hüquqi və texnoloji mühitə integrasiyası, habelə qarşılıqlı əlaqəli və interoperativ informasiya sistemlərinin formalaşdırılması strateji prioritetlər qismində təsbit olunur. Konsepsiya çərçivəsində rəqəmsal idarəetmənin vahid institusional strukturu Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin əlaqələndiriciliyi ilə yaradılır və Rəqəmsal İnkişaf Operatoru institusional uyğunluğun təmin olunması və layihələrin icrası üzrə məsul qurum kimi müəyyən edilir.

İyul, 2025

Eyni zamanda, Konsepsiya Rəqəmsal Məcəllə və Məlumat İdarəetməsi Strategiyasının işlənilib hazırlanmasında tənzimləyici tədbirləri dəstəkləyir. O, kibertəhlükəsizlik və informasiya təhlükəsizliyinin gücləndirilməsini, rəqəmsal savadlılığın artırılmasını, bulud texnologiyalarının genişləndirilməsini və innovasiya yönümlü startapların və özəl sektorun inkişafı üçün əlverişli normativ-hüquqi və texnoloji mühitin yaradılmasını nəzərdə tutur. Açıq məlumatların integrasiyası, genişzolaqlı internet şəbəkəsinə çıxışın genişləndirilməsi və Hökumət Buludu modelinə əsaslanan rəqəmsal dövlət xidmətlərinin formalaşdırılması mərhələli icra planına daxil edilmişdir.

Bu istiqamətdə İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən İnnovasiya Fəaliyyəti haqqında Qanun layihəsi hazırlanaraq Hökumətə təqdim edildiyi bildirilir.

QAZ TƏCHİZATI, MEDIA SUBYEKTLƏRİ, ƏYLƏNCƏ FƏALİYYƏTİ

QAZIN TƏCHİZATI TƏNZİMLƏNMƏSİNƏ KÖKLÜ DƏYİŞİKLİK

2025-ci il iyulun 8-də Respublika Qaz Təchizatı haqqında 1998-ci il tarixli 513-IQ sayılı Qanunu ləğv edərək, eyni adlı 233-VIIQ sayılı yeni Qanunu qəbul etmişdir. Yeni Qanun 2026-cı il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir və sahə islahatlarını, o cümlədən sənayenin ayrı-ayrı fəaliyyətlərə bölünməsi, tarif sisteminin yenilənməsi, və müstəqil tənzimləyici orqanının yaradılmasını nəzərdə tutur.

2027-ci il yanvarın 1-dən etibarən qazın nəqli, paylanması, saxlanması, və satışı ilə bağlı əməliyyatlar ayrı-ayrı qurumlar tərəfindən həyata keçirilməlidir, bu da bir operatorun birdən çox funksiyanı idarə etməməsini təmin edir. Həmin tarixədək Dövlət Neft Şirkəti bu funksiyalara nəzarəti davam etdirəcək, daha sonra isə bu funksiyaları, o cümlədən idxal fəaliyyətini, onun tabeliyindəki müəssisələr həyata keçirəcək.

Digər Qanuna (2025-ci il 8 iyul tarixli 234-VIIQD sayılı Qanun) əsasən, 2026-cı il yanvarın 1-dən etibarən *Lisensiyalar və İcazələr haqqında* Qanunda dəyişiklik edilmişdir.

Avqust, 2025

Avqust, 2025

Yeraltı qaz saxlama obyektlərinin emalı, tikintisi və istismarı üçün icazə qaz saxlama icazəsi ilə əvəz olunacaq.

Yeraltı qaz anbarlarının işlənməsi, tikilməsi, və istismarına icazə qazın saxlanmasına icazəsi ilə əvəz olunacaq.

Qaz sektorunda səkkiz tarif tətbiq ediləcək: topdansatış, nəql, saxlama, paylama, pərakəndə satış, şəbəkəyə qoşulması (nəql və paylama), və sabit.

2028-ci il iyulun 1-dək Energetika Nazirliyi, Enerji Məsələlərini Tənzimləmə Agentliyi vasitəsilə operatorlardan 'tənzimləmə haqqını' toplayaraq tənzimləyici rolunu yerinə yetirəcək.

Qanun qaz təchizatının inkişafı üzrə qısamüddətli (beş ilə qədər), orta müddətli (beş ildən on ilə qədər) və uzunmüddətli (on ildən artıq) proqramların həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Bütün bu proqramlar müvafiq ekoloji qiymətləndirmədən keçməlidir.

Avqust, 2025

MEDIA SUBYEKTLƏRİ

2025-ci il iyulun 14-də Mülki Məcəllə, İnzibati Xətalər Məcəlləsi, *Media haqqında* 471-VIQ sayılı Qanun və *Hüquqi Şəxslərin Dövlət Qeydiyyatı və Dövlət Reyestri haqqında* 560-IIQ sayılı Qanuna dəyişiklik edən 247-VIIQD sayılı Qanun qəbul etmişdir. Bu Qanuna əsasən, media subyektlərinin (redaksiyalarının) adlarında istifadəçiləri yanıda bilən ifadələrdən istifadə edilməməlidir.

Xarici media Qanun qüvvəyə mindikdən sonra yeddi iş günü ərzində filial və nümayəndəliklərini dövlət qeydiyyatından keçirməli və Media Reyestrinə daxil edilmək üçün müraciət etməlidirlər. Bu müddətə əməl etməmək, əgər varsa, qeydiyyatın ləğvinə və/və ya veb-saytın məhdudlaşdırılmasına səbəb ola bilər.

Media Reyestrinə qeydiyyatdan keçməmiş çap nəşrləri üzrə yeni cərimələr tətbiq edilir: jurnalistlər və fərdi media subyektlərinə 500-1,000 manat, media subyektlərinin (fərd və ya qurum) vəzifəli şəxslərinə 1,500-2,500 manat, media subyekti olan qurumlara 3,000-5,000 manat.

Avqust, 2025

İnformasiya agentlikləri ən azı 20 media subyekti ilə müqavilə bağlamalı, ən azı beş xarici ölkədə akkreditə olunmuş jurnalistləri işə götürməli və hər ay ən azı 20 gün ərzində gündə ən azı 20 məqalə dərc etməlidirlər. Gündəlik məzmunun ən azı 80 faizi mənbələr və istinadlar haqqında müəyyən edilmiş qaydalara riayət etməlidir.

Aşağıdakı hallarda media subyekti Media Reyestrindən çıxarıla bilər:

- təsisçilərdən başqa, xarici maliyyələşmə aldıqda;
- təsisçiləri və ya rəhbərləri ağır və xüsusilə ağır cinayətlərə görə cinayət məsuliyyətinə cəlb edildikdə;
- audiovizual media istisna olmaqla, bir il ərzində iki xəbərdarlıqdan sonra təkrarən yalan məlumat dərc etdikdə; və ya
- tələb olunan onlayn və ya çap məlumatlarını açıqlamadıqda.

Reyestrə daxil olma onlayn çıxışın bloklaşdırılmasına səbəb ola bilər və, əgər hüquqi şəxsdirsə, ləğvetməyə əsas ola bilər.

Avqust, 2025

XƏZƏRDƏ SÜNİ SAHƏLƏRDƏ KAZİNOLAR

29 iyul 2025-ci il tarixində 2025-ci il 8 iyul tarixli 240-VIIQD sayılı Qanun [Xəzərdə süni torpaq sahələr](#)ində kazinoların fəaliyyətini cinayət olmaqdan azad edir. Kazino fəaliyyəti Dövlət Turizm Agentliyinin nəzarəti altında olmalı və onun tərəfindən verilən lisenziyaya malik olmalıdır. Lisenziyanın qiyməti 340,000 manatdır və illik eyni məbləğlə yenilənir.

Qanun kazinonu rulet çarxı, kart, oyun masaları, zər və oxşar oyun avadanlığı, habelə slot oyun avtomatları vasitəsilə pul vəsaitləri, maddi və digər nemətlər (uduş) barəsində oynanılan və uduşu qeyri-müəyyənlikdən və ya təsadüfdən asılı olan oyunlar kimi müəyyən edir.

Virtual kazino oyunları – o cümlədən biletlə satışları və banklar və ya digər hesablar vasitəsilə həyata keçirilən əməliyyatlar – bütün onlayn, mobil, sosial media və digər rəqəmsal platformalarda qadağandır. Kazino oyunlarında iştirak 21 və yuxarı yaşda olan şəxslərlə məhdudlaşdırılır.

XÜSUSİ İCRA MƏMURLARI İNSTİTUTU

14 iyul 2025-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının 248-VIIQ sayılı “Xüsusi icra məmurları haqqında” Qanununun qəbul edilməsi icra icraatının islahatında mühüm mərhələ oldu. Qanun 1 yanvar 2026-cı ildən qüvvəyə minir və milli sistemə yeni institut gətirir. Bu institut qarışıq model üzərində qurulur: dövlət icra məmurları ilə yanaşı, məhkəmə qərarlarının icrasını müstəqil mütəxəssislər də həyata keçirə biləcəklər.

Yeni Qanunun əsas məqsədi icra icraatında mövcud sistemli problemləri aradan qaldırmaqdır: dövlət icra xidmətinin həddindən artıq yüklənməsi, prosedurların ləngiməsi və icra olunmamış məhkəmə qərarlarının sayının artması. İslahat yalnız icraatın sürətləndirilməsini deyil, həm də rəqabət mühitinin formalaşmasını, müstəqillik və məsuliyyət prinsiplərinə əsaslanan yeni peşə institutunun yaradılmasını hədəfləyir.

Qanuna görə, xüsusi icra məmurlarının hüquqi statusu xüsusi xarakter daşıyır.

Sentyabr, 2025

Sentyabr, 2025

Onlar şəhadətnamə və xidməti vəsiqə almış, icra sənədlərinin məcburi icrasını həyata keçirmək səlahiyyətinə malik fiziki şəxslərdir. Xüsusi icra məmurlarının aktları və qanuni tələbləri dövlət icra məmurlarının qərarları ilə eyni hüquqi qüvvəyə malikdir və bütün dövlət orqanları, bələdiyyələr, hüquqi və fiziki şəxslər üçün məcburidir.

Bununla belə, Qanun onların səlahiyyətlərinin həddlərini açıq şəkildə müəyyən edir: onlar cinayət və inzibati işlər, dövlətin tərəf olduğu mübahisələr, eləcə də bəzi ailə-hüquq işlərinin (məsələn, aliment) icrasını həyata keçirə bilməzlər. Bu məhdudiyyətlər, institutun əsasən əmlak və kommersiya xarakterli işlərə yönəlib, burada operativlik və peşəkarlıq xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini göstərir.

Xüsusi icra məmurlarının fəaliyyəti özünüidarə prinsiplərinə əsaslanır. Bunun üçün Qanun Xüsusi İcra Məmurlarının Palatasının yaradılmasını nəzərdə tutur. Palata peşə etikasının qaydalarını müəyyən edir, intizam işlərinə baxır və peşə məsuliyyətinin sığortalanmasını təmin edir. Palata dövlət qeydiyyatına alınanadək onun Qanunla müəyyən edilmiş səlahiyyətləri Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilir.

Dövlət icra məmurlarından fərqli olaraq, xüsusi icra məmurları büdcədən əməkhaqqı almır, fəaliyyətlərini özünümaliyyələşdirmə prinsipi ilə həyata keçirirlər.

Onların gəliri borclulardan və ya kreditorlardan Qanunla müəyyən edilmiş qaydada tutulmuş vəsait hesabına formalaşır.

Qanunun tətbiqi bir sıra çağırışlarla müşayiət olunur. Bunlara kommersiyalaşma riski, borclulara həddindən artıq təzyiq ehtimalı, normativlərin vahid tətbiqinin təmin olunması və dövlətlə xüsusi icra məmurları arasında səlahiyyətlərin dəqiq bölgüsünün aparılması daxildir. İslahatın uğuru əsasən mütəxəssislərin seçiminin keyfiyyətindən, onların hazırlıq səviyyəsindən və Palatanın real fəaliyyətindən asılı olacaq.

Nəticə etibarilə, "Xüsusi icra məmurları haqqında" Qanun təkcə yeni institut deyil, Azərbaycanda icra sisteminin modernləşdirilməsinə mühüm addımdır. Onun səmərəliliyi sürət və qanunçuluq, effektivlik və iştirakçıların hüquqlarının qorunması arasında balansın qorunması ilə müəyyən olunacaq. Qanunun düzgün icrası ədalət mühakiməsinə və bütövlükdə hüquq sisteminə inamı əhəmiyyətli dərəcədə gücləndirə bilər.

Azərbaycan Respublikasının 27 dekabr 2001-ci il 243-IIQ sayılı "İcra haqqında" Qanunu qüvvədə qalır və 1 yanvar 2026-cı ilə qədər bütün icra işləri məhz bu Qanunla tənzimlənir. Yeni Qanunun Respublikanın inzibati ərazi vahidləri üzrə Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən müəyyən ediləcək mərhələli tətbiqi nəzərdə tutulur ki, bu da infrastrukturun hazırlanmasına, mütəxəssislərin təliminə və yeni mexanizmlərin sınaqdan keçirilməsinə imkan verir.

İLK CEPA, İNZİBATİ İCRAAT

AZƏRBAYCAN-BƏƏ ƏHATƏLİ İQTİSADI
TƏRƏFDAŞLIQ SAZIŞI

9 iyul 2025-ci il tarixində “Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri Hökuməti arasında Hərtərəfli İqtisadi Tərəfdaşlıq Sazişi (CEPA) imzalanmışdır. Bu, Azərbaycanın CEPA tipli ilk beynəlxalq sazişidir.

2024-cü ildə ikitərəfli qeyri-neft ticarəti ötən illə müqayisədə 43 faiz artaraq 2,4 milyard ABŞ dollarına çatmışdır. BƏƏ, ümumi həcmi 1 milyard ABŞ dollarını aşan investisiyaları ilə Azərbaycanın aparıcı ərəb investoru olmaqda davam edir, habelə ticarət dövriyyəsi Azərbaycanın Körfəz Əməkdaşlıq Şurası ölkələri ilə ümumi ticarət dövriyyəsinin təxminən yarısını təşkil etməkdədir. Sazişin 2031-ci ilədək BƏƏ-nin ÜDM-inə təxminən 680 milyon ABŞ dolları, Azərbaycanın iqtisadiyyatına isə 300 milyon ABŞ dolları həcmində töhfə verməsi gözlənilir.

Oktyabr, 2025

Oktyabr, 2025

CEPA malların və xidmətlərin ticarəti, investisiyalar, gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi, dövlət satınalmaları, rəqəmsal ticarət, əqli mülkiyyət hüquqları, kiçik və orta sahibkarlığın dəstəklənməsi və mübahisələrin həlli mexanizmləri ilə bərpa olunan enerji kimi sənaye, kənd təsərrüfatı, və maliyyə, logistika, turizm, tikinti sahələri kimi xidmətləri əhatə edir. Saziş tərəflər arasında gömrük rüsumlarının azaldılması və ya aradan qaldırılması, malların məhsulünün müəyyən edilməsi, ticarət prosedurlarının asanlaşdırılması, texniki və sanitariya-fitosanitar qaydaların beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutur. CEPA, investisiyaların qorunması və təşviqi eləcə də dövlət satınalmalarında qarşılıqlı bazara çıxış məsələlərini tənzimləyir.

CEPA 17 oktyabr 2025-ci il tarixində Milli Məclis tərəfindən ratifikasiya edilmişdir. Hazırda Sazişin BƏƏ tərəfindən ratifikasiyası gözlənilir və bunun ilin sonunadək baş tutacağı ehtimal edilir. Sazişin tam mətni hələlik ictimaiyyətə açıqlanmamışdır.

Oktyabr, 2025

**İNZİBATİ İCRAATDA MÜVƏQQƏTİ MÜDAFİƏ
TƏDBİRLƏRİ PROSEDURU**

7 oktyabr 2025-ci il tarixində Ali Məhkəmənin Plenumu inzibati mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə qaydasında tətbiq edilən inzibati aktların icrasının dayandırılması, icra hərəkətlərinin dayandırılması, məhkəmə qadağaları, və mövcud vəziyyətin qorunması kimi müvəqqəti xarakterli müdafiə tədbirlərinə dair Plenumun 4 oktyabr 2023-cü il tarixli 14 nömrəli Qərarına dəyişiklik edən 18 nömrəli Qərar qəbul etmişdir.

Yeni izaha əsasən, müvəqqəti müdafiənin tətbiqi üçün (inzibati aktın icrasının dayandırılması və digər təminat tədbirləri daxil olmaqla) iki şərtin məcmu halda birgə mövcudluğu müəyyən olunmalıdır: (1) ilkin təcili tənzimləmənin zəruriliyi və (2) əsas iddia tələbinin yüksək ehtimalla uğurlu olması. Əvvəllər məhkəmələr daha yumşaq meyardan istifadə edir, çox vaxt müvəqqəti xarakterli müdafiə tədbirlərini əsasən prosesual əlverişlilik və ya zərərin ilkin qiymətləndirilməsi əsasında verirdilər və hər iki şərtin sistemli şəkildə tələb olunmasını təmin etmirdi.

Oktyabr, 2025

Plenum vurğulayır ki, təciliyin əsaslandırılması yükü ərizəçinin üzərindədir. Məhkəmələr ərizəçinin üzləşdiyi riskin etibarlı, kifayət qədər ciddi və reallaşma ehtimalının yüksək olub-olmadığını qiymətləndirməli, bu riskin mövcud vəziyyətin dəyişməsinə gətirib çıxararaq ərizəçinin hüquqlarının qorunmasını mümkün və ya ciddi şəkildə çətinləşdirə biləcəyi qənaətinə gəlməlidir. Belə qiymətləndirmə yalnız ərizəçiyə münasibətdə aparılmalı, müvəqqəti müdafiə tədbirləri görülmədiyi təqdirdə əvvəlki vəziyyətin bərpasının qeyri-mümkün və ya əhəmiyyətli dərəcədə çətin olacağı hallara yönəlməlidir.

Təciliyin qiymətləndirilməsi zamanı məhkəmələr yekun nəticəyə gələnədək müdaxiləni əsaslandırmaq üçün təhlükənin kifayət qədər ciddi və reallaşma ehtimalının yüksək olduğunu göstərən aydın, faktlara bağlı sübutların təqdim edilməsini ərizəçidən tələb etməlidirlər.

Oktyabr, 2025

Əlavə olaraq, Plenum təcililik iddiaları üçün daha sərt prosessual təminatlar müəyyən edir. Təciliyə dair istənilən əsaslandırma aparılmadan verilmiş ərizələr yardım etmə vəzifəsinə riayət edilməklə mümkün sayılmamalıdır. Əgər ərizəçi təciliyə dair müəyyən dəlillər və sübutlar təqdim etmişsə, məhkəmə də müvafiq olaraq onların ətrafında qiymətləndirmə aparmaqla təciliyin mövcud olmadığı qənaətinə gəlmişsə, bu halda ərizə rədd edilməlidir.

Bununla yanaşı, hüquqi müəyyənlik və məhkəmə aktlarının sabitliyi möhkəmləndirilir: yeni izahlar Qərarının qəbul edilmə tarixindən sonra verilən ərizələrə, eləcə də Qərar qəbul edilənədək verilmiş, lakin icraatı yekunlaşdırılmamış ərizələrə münasibətdə tətbiq olunur. İcraatda olan apellyasiya və kassasiya şikayətləri yalnız yeni izahlara istinadla ləğv edilə və ya dəyişdirilə bilməz. Yeni izahlara istinadla məhkəmə aktının qanuniliyinə qiymət verilməsi yalnız 7 oktyabr 2025-ci il tarixdən sonra təqdim edilmiş apellyasiya və kassasiya şikayətlərinə tətbiq edilir.

NƏQLİYYAT EKSPEDİSIYA SƏRMAYƏ ƏMƏK MIQRASIYASI RƏQABƏT

NƏQLİYYAT-EKSPEDİSIYA FƏALİYYƏTİ

Milli Məclis, 25 noyabr 2025-ci il tarixinə *Nəqliyyat-Ekspedisiya Fəaliyyəti haqqında Qanun Layihəsini* iki oxunuşdan keçirərək, 2022-2026-cı illərin Sosial-İqtisadi İnkişaf Strategiyasından irəli gələn tədbiri həyata keçirməkdədir. Qanun layihəsi daşıyıcı, ekspeditor, ekspeditora verilən muzzd, müştəri, nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti, iştirakçıları, yük və yükdaşıma sənədləri kimi əsas anlayışları müəyyən edir və iştirakçılar arasında ölkədaxili və beynəlxalq münasibətlərin hüquqi çərçivəsini müəyyənləşdirir.

Nəqliyyat-ekspedisiya fəaliyyəti düzgün tərtib edilmiş yükdaşıma sənədləri olmadan həyata keçirilə bilməz, bunlara (i) müştərinin tapşırığı, (ii) ekspeditorun qeydi, (iii) anbar qeydi, və (iv) digər müvafiq sənədlər daxildir.

Noyabr, 2025

Noyabr, 2025

Layihə həmçinin aşağıdakı məsuliyyət və öhdəlikləri müəyyən edir:

- yükün itirilməsi: yük qəbul edildikdən sonra üç ay ərzində və ya müqavilə müddətindən otuz gün ərzində çatdırılmadıqda, əksi sübut olunmadığı təqdirdə itirilmiş hesab olunur,
- ekspeditorun məsuliyyəti: qarşısıalınmaz qüvvə, müştəri və ya müştəri tərəfindən cəlb edilmiş üçüncü tərəflər səbəbindən baş vermədikdə, ekspeditor gecikmələrə görə məsuliyyət daşıyır; belə hallarda, 80 faizlə məhdudlaşdırılan gün və ya saat üçün rüsumun üç faizi miqdarında cərimə tətbiq olunur,
- müştəri öhdəlikləri: müştərilər xidmət zamanı çəkilmiş xərcləri ödəməlidirlər; əsassız ödəniş edildikdə on faiz cərimə tətbiq olunur, gecikmiş rüsum ödənişləri isə 80 faizlə məhdudlaşdırılan gün və ya saat üçün üç faizə tabedir, və
- ekspeditor daşıyıcı kimi: ekspeditor yükü müştəriyə məxsus, icarəyə verilmiş və ya təmin edilmiş nəqliyyat vasitələri ilə daşıdıqda, daşıyıcı kimi məsuliyyət daşıyır.

Noyabr, 2025

Qanun layihəsi (a) boru kəmərləri və ya elektrik şəbəkələri vasitəsilə yük daşımaları; (b) aşağıdakı nəqliyyat vasitələri ilə daşımalar: (i) kommunal və təcili yardım xidməti; (ii) müdafiə və ictimai asayiş orqanlarının nəqliyyatı; (iii) dövlət orqanlarının, büdcə təşkilatlarının, yerli özünüidarəetmə orqanlarının, Mərkəzi Bankın, büdcədən kənar fondların, xarici diplomatik nümayəndəliklərin və beynəlxalq təşkilatların xidməti nəqliyyatı; (iv) hüquqi şəxslərin və fərdi sahibkarların xidməti nəqliyyatı; (v) daxili və texnoloji ehtiyaclar üçün, ümumi istifadədə olan yollar istifadə edilmədən həyata keçirilən daşımalar; (vi) fərdlərin şəxsi daşımaları; (c) hərbi və dövlət-işlətməli, qeyri-kommersiya təyinatlı gəmilər və yüklər; (ç) fərdlər tərəfindən şəxsi istehlak üçün onlayn qaydada alınmış mallar; və (d) ixtisaslaşmış poçt xidmətləri vasitəsilə daşınan poçt göndərişlərinə şamil edilmir.

Layihə, qəbul edildikdə, onun Mülki Məcəllənin ümumi müddəaları habelə daşımağa aid xüsusi qaydaları ilə qarşılıqlı təsiri tənzimləyici akt və sonrakı təcrübə ilə formalaşacaq.

Noyabr, 2025

“INVEST IN AZERBAIJAN”

İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Azərbaycan Respublikasının İxracının və İnvestisiyaların Təşviqi Agentliyi, AZPROMO, tərəfindən idarə olunan “Invest in Azerbaijan” sistemi 6 noyabr 2025-ci il tarixində 521 nömrəli Prezident Fərmanı ilə yaradılmışdır. Bu sistem, investor müraciətləri habelə imkan, tələb, və təşviqlər barədə məlumat üçün vahid elektron platforma təqdim edir.

YÜKSƏKİXTİSASLI MİQRASIYA

3 aprel 2025-ci il tarixində Nazirlər Kabineti 99 nömrəli Qərarla 6 iyun 2024-cü il tarixli 156 nömrəli Prezident Fərmanına əsasən *Şəxsin Yüksəkixtisaslı Miqrant Hesab Olunmasının Qiymətləndirilməsi Qayda və Meyarlarını* təsdiqlədi.

Bu status, miqrantları iş icazəsi almaqdan azad edir və müvəqqəti yaşayış icazəsi almaq üçün əsas ola bilər. Ərizəçilər altı meyar üzrə bal əsaslı şkala üzrə qiymətləndirilir: (i) iş təcrübəsi (0–35 bal), (ii) ölkənin sosial-iqtisadi inkişaf istiqamətləri ilə uyğunluq (0–20), (iii) təhsil (0–15), (iv) maliyyə təminatı (0–15), (v) əmək bazarına təsiri (0–10), və (vi) dil bacarıqları (0–5). 100 baldan ən azı 70 bal toplayan şəxslərə beş il müddətinə verilən elektron sənəd təqdim edilir və yenidən qiymətləndirmə əsasında uzadıla bilər.

Noyabr, 2025

30 oktyabr 2025-ci il tarixli 323 nömrəli Qərar bunu *Yüksəkixtisaslı Migrant Portalı haqqında Əsasnaməni* təsdiqləməklə tamamladı. Portala <https://www.pass.gov.az> ünvanından daxil olmaq mümkündür.

RƏQABƏTİN MƏHDUDLAŞDIRILMASI CİNAYƏTİ

Milli Məclis, 31 oktyabr 2025-ci il tarixində Cinayət Məcəlləsinə rəqabətin məhdudlaşdırılması ilə bağlı qanunsuz üfüqi və şaquli müqavilələri əhatə edən dəyişiklik layihəsini qəbul edib.

Bununla belə (i) külli miqdarda ziyan vurma üç ildən yeddi ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə, üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutmaqdan məhrum etmə və ya ziyanın üç misli miqdarında cərimə ilə cəzalandırılır; və (ii) xüsusilə külli miqdarda ziyan vurma yeddi ildən on iki ilədək müddətə və ziyanın dörd misli miqdarında cərimə ilə cəzalandırılır.

Noyabr, 2025

Dəyişikliklərə əsasən, bu cinayət üzrə xeyli miqdarda ziyan ₼200.000,00–₼500.000,00, külli miqdarda ziyan ₼500.000,00–₼1.000.000,00, xüsusilə külli miqdarda ziyan isə ₼1.000.000,00-dan yuxarı məbləğ hesab olunur.

Qanun layihəsi qüvvəyə mindikdən sonra, biznesə rəhbərlik edən şəxs dəymiş ziyanı tam şəkildə kompensasiya ödəməklə və ya cinayət nəticəsində əldə edilmiş qanunsuz gəlirləri dövlətə qaytarmaqla, bundan əlavə büdcəyə bərabər məbləği ödəməklə cinayət məsuliyyətindən azad edilə biləcək.

KİQALI DÜZƏLİŞİ , DÖVLƏT XİDMƏTLƏRİ

DÖVLƏT XİDMƏTLƏRİNİN MƏRKƏZLƏŞDİRİLMƏSİ

31 oktyabr 2025-ci il tarixində *Dövlət Xidmətləri haqqında* Azərbaycan Respublikasının 279-VIIQ sayılı Qanunu qəbul edilmiş və 3 dekabr 2025-ci ildən qüvvəyə minmişdir (Dövlət Xidmətlərinin Elektron Reyestrində (DXER) qeydiyyatata alınmamış istənilən dövlət xidmətinin göstərilməsinə qadağan edən müddəalar isə 1 yanvar 2026-cı ildən tətbiq edilir).

Qanun dövlət xidmətlərinin göstərilməsi üçün vahid hüquqi çərçivə müəyyən edir, prosedurların standartlaşdırılmasını təmin edir, və dövlət idarəçiliyinin rəqəmsal prinsiplərinin bu sahəyə inteqrasiyasını nəzərdə tutur.

Dekabr, 2025

Dekabr, 2025

Dövlət xidməti – xidmət təminatçıları tərəfindən onlara həvalə olunmuş səlahiyyətlərin icrası ilə əlaqədar həyata keçirilən və müəyyən hüquqi nəticənin (məsələn, qeydiyyat, icazə, aktın verilməsi və s.) yaranmasına və ya xidmət istifadəçisinə zəruri informasiyanın təqdim olunmasına səbəb olan hərəkətlər məcmusudur. Xidmət təminatçısı – dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanları, dövlət mülkiyyətində olan və ya paylarının nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan kommersiya hüquqi şəxsləri, publik hüquqi şəxslər, büdcə təşkilatları, habelə qanunvericiliyə əsasən inzibati akt, texniki sənəd, və ya digər hüquqmüəyyənəddici sənəd qəbul etmək səlahiyyəti verilmiş fiziki və hüquqi şəxslərdir. Xidmət istifadəçilərinə əlavə olaraq əcnəbilər, vətəndaşlığı olmayan şəxslər, xarici hüquqi şəxslər, Azərbaycan Respublikasında akkreditə olunmuş xarici dövlətlərin diplomatik nümayəndəlikləri və konsulluqları, həmçinin beynəlxalq təşkilatların bölmələri, nümayəndəlikləri və orqanları da daxildir.

Qanunun əsas müddəaları arasında aşağıdakılar xüsusi yer tutur:

-
- DXER inteqrasiyası: DXER-də qeydiyyata alınmamış heç bir dövlət xidməti göstərilə bilməz;
- xidmət dizaynı: xidmətin istifadəçiyə yönəlik, konseptual və funksional planlaşdırılmasını tələb edən normativ çərçivə müəyyən olunur;

- keyfiyyətə nəzarət: ASAN Xidmət İndeksi mexanizmi bütün xidmət mərkəzlərinə şamil edilir və dövlət xidmətlərinin illik qiymətləndirilməsi və nəticələrinin ictimaiyyətə açıqlanması hüquqi öhdəlik kimi təsbit olunur; və
- xidmət nəticələri: inzibati aktların və texniki sənədlərin həm kağız daşıyıcıda, həm də elektron formada hüquqi nəticə doğuran sənəd kimi tanınması təsbit edilir.

Qanun DXER-i sırf texniki alətdən hüquqi cəhətdən məcburi qüvvəyə malik olan milli reyestr sisteminə çevirir. 2014-cü ildən fəaliyyət göstərən elektron reyestrə e-gov.az/az/content/read/13 və dxr.az vasitəsilə çıxış mümkündür.

Qanunun səmərəli icra olunabilməsi aşağıdakılardan asılı olacaq:

-
- bütün aidiyyəti orqanlar tərəfindən DXER tələblərinə əməl olunması;
- rəqəmsal eyniləşdirmə və qarşılıqlı inteqrasiya (interoperabellik) çərçivələri ilə tam inteqrasiya – [Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf Konsepsiyası \(2025-27\)](#). 2027-ci ilin sonunadək rəqəmsal şəxsiyyət vəsiqəsinin və interoperabellik infrastrukturunun tam tətbiqini hədəfləyir;
- fiziki xidmət mərkəzlərinin mərhələli şəkildə “rəqəmsal xidmətə dəstək” mərkəzlərinə çevrilməsi.

Dekabr, 2025

3 dekabr 2025-ci il tarixli Prezident Fərmanı ilə *Dövlət Xidmətləri haqqında* Qanunun icrası mexanizmləri müəyyən edilmiş, DXER-in sahibi və operatoru qismində ASAN Xidmət təyin edilmiş, Nazirlər Kabinetinə isə üç ay müddətində xidmət rəqlamentləri üçün nümunəvi forma, DXER üzrə məlumatların strukturunu, və sistemin nizamnaməsini təsdiq etmək tapşırılmışdır. Nazirlər Kabineti, həmçinin iki ay müddətində vahid xidmət mərkəzləri üzrə əlaqələndirici orqanların müəyyən edilməsini, altı ay müddətində isə inzibati məsuliyyət tədbirlərinə dair təkliflərin hazırlanmasını təmin etməlidir. Bu tədbirləri E-Hökumət İnformasiya Sistemində (EHİS) məcburi integrasiya və elektron ödəniş imkanlarının təmin edilməsi tələbləri tamamlayır.

KİQALI DÜZƏLİŞİ

30 sentyabr 2025-ci il tarixli və 14 oktyabr 2025-ci ildən qüvvəyə minmiş 257-VIIQ sayılı Qanunla Respublika, *Ozon Qatını Məhv Edən Maddələr haqqında* Monreal Protokoluna əlavə olan Kiqali Düzəlişini ratifikasiya etmiş və bu Düzəlişi təsdiq edən 171-ci dövlət olmuşdur. Azərbaycan ratifikasiya sənədini BMT Müqavilələr üzrə Depozitariyasına 24 noyabr 2025-ci il tarixində təqdim etmişdir; Kiqali Düzəlişi depozitə verilmə tarixindən 90 gün sonra – 22 fevral 2026-cı il tarixində qüvvəyə minəcək.

Kiçali Düzəlişindən irəli gələn əsas öhdəliklər:

- hidroflüorokarbonların (HFC) istehsal və istehlakının 2024-cü il səviyyəsində “dondurulması”;
- 2045-ci ilədək 2020-2022-ci illər üzrə baza səviyyəsinə nisbətə HFC-lərin istehlakının 80 faiz azaldılması; və
- hidroxlöröflüorokarbonların (HCFC) mərhələli şəkildə dövriyyədən çıxarılması üzrə əvvəlki öhdəliklərin davam etdirilməsi, o cümlədən 2009-10-cu illər üzrə baza göstəricisi ilə müqayisədə HCFC istehlakının 65 faiz azaldılması.

Azərbaycanda HFC və HCFC istehsal olunmur, lakin bu maddələrdən geniş istifadə olunur; əsas istehlak sahəsi soyuducu və kondisioner avadanlıqları sektorudur – məişət soyutma sistemləri, ticarət soyuduculuğu (supermarketlər, soyuducu anbarlar) və sənaye təyinatlı soyuducu qurğular daxil olmaqla.